

Super 8-film eller video?

Skal man lave en film eller et videoprogram, og ikke har prøvet det før, er der mange ting, man skal sætte sig ind i. Der vil helt sikkert opstå en række problemer, som skal løses, ofte her og nu.

Allerførst er det vigtigt at beslutte sig for, hvilket medie, der egner sig til at fortælle det,

man gerne vil have fortalt og til netop den gruppe mennesker, man gerne vil have i tale: Skal man bruge film? video? lyd/dias? plancher? løbesedler? teater? aktioner? osv.

I hvilken situation eller sammenhæng skal det, man vil fortælle, bruges: Ved store møder? I små studiegrupper?

Ved dagligstueforevisninger? I skoleklasser? osv.

Disse overvejelser er absolut nødvendige, for film og video egner sig ikke til hvad som helst, og der er allerede produceret alt for mange film og videoprogrammer, hvor »budskabet« havde haft større chancer i andre medier.

3 vigtige overvejelser

Hvis man nu er sikker på, at film eller video er den absolut bedste måde at formidle sine ideer på, eller at man kun ved det levende billedes hjælp kan få fortalt sin historie, så er den næste overvejelse, om man skal vælge super 8-film eller video. (16 mm-film vil jeg ikke anbefale amatører at gå i gang med, for det er en meget kostbar produktionsproces, der kræver stort og professionelt udstyr og er betydeligt vanskeligere at håndtere end 8 mm).

Man kan ikke sige, at det ene medie er bedre end det andet. Det, man skal lægge vægt på, når man vælger mellem film og video, er følgende:

Hvordan skal produktionen bruges, altså i hvilke forevisningssituationer skal den indgå?

En super 8-fremviser af god kvalitet kan sagtens klare en tilskuerskare på over 100 personer. Video derimod, egner sig bedre til mindre forsamlinger. Det er svært at være mere end 30 personer om en TV-skærm.

På den anden side kræver en filmforevisning, at der kan mørklægges, hvad man jo ikke behøver ved en TV-forevisning.

Den anden overvejelse, man må gøre sig, inden man beslutter sig for film eller video, er,

hvordan man vil distribuere sin produktion.

Hvis man selv vil »følge den på vej« og være til stede ved forevisningerne for at kunne indlede en debat eller besvare spørgsmål, så kræver det, at man har adgang til en filmfremviser eller en TV-båndoptager.

Vælger man derimod »fri« distribution, dvs. at man udbyder filmen til leje for interesserede »kunder«, så kan man godt komme i nogen vanskeligheder med super 8-film og video, idet de eksisterende distributionscentraler er baseret på udlån af 16 mm-film.

Faktisk er Dansk Filmcentrum i København det eneste sted, hvorfra der distribueres super 8-film og video-kassetter.

Statens Filmcentral, som er den statslige distributionscentral for film, påtager sig ikke at distribuere hverken super 8-film eller videokassetter.

Den tredje overvejelse, inden valg mellem 8 mm-film og video, er, hvad der egner sig bedst i optagesituationen.

For visse produktioner kan det være afgørende, at man kan se resultatet umiddelbart efter optagelsen, og her skal man selvfølgelig vælge video i stedet for film.

Men i praksis vil ens medievalg jo ofte være bestemt af, hvilket udstyr man har adgang til.

Økonomiske aspekter

Det er meget kostbart at anskaffe et anlæg til produktion og redigering. Et video-anlæg koster mindst 200.000 kr., og et super 8 mm-udstyr, der kan det samme, koster mindst 45.000 kr.

Så problemet er nok hovedsageligt, hvordan man kan låne sig frem. Et af de få steder, hvor man seriøst arbejder med super 8 og med udviklingen af dette medie er Århus Filmværksted. Her kan man henvende sig og få råd og vejledning om selve produktionen, både teknisk og indholdsmæssigt. Man kan også få tips om, hvor man eventuelt vil kunne hente økonomisk støtte til sit filmprojekt. Værkstedet råder over et anlæg til både produktion og redigering.

Hvad kræver super 8?

Hvor videobåndene kan bruges igen og igen, kan en film jo kun bruges én gang. Og råfilm til super 8 er dyre (ca. 90 kr. inkl. fremkaldelse for en film på 2½ min.). Filmlængden på 2½ min. gælder for en fremføringshastighed i kameraet på 24 bill. pr. sek. Det er den hastighed man skal vælge, da det giver den bedste lyd- og billedkvalitet, samt mulighed for at få filmen »blæst op« til 16 mm af hensyn til distribueringsmulighederne.

Når man lægger sit budget for filmen, skal man altså indregne råfilmprisen. Da man regner med et råfilmforbrug på ca. 3 gange den færdige films længde, betyder det, at en film på 20 min. kræver et råfilmforbrug på 60 min., altså en udgift til film alene på mere end 2.000 kr. Hertil kommer så udgifterne til kopiering, lydbånd m.v.

Man skal derfor ret præcist vide, hvad man vil optage, og det betyder, at man skal have

et meget præcist manuskript og en drejebog (dvs. optagerækkefølge). Man må have gjort sig helt klart, hvad det er, man vil fortælle.

Man må også sætte sig grundigt ind i teknikken. Hvor videobåndoptageren automatisk optager lyd og billede synkront, optager super 8-kameraet *kun* billedet, mens en båndmaskine optager lyden separat. Synkronismen mellem billedet og lyden opnår man ved at slutte båndoptage-

ren direkte til kameraet. Husk at bruge et klappatræ i starten af hver optagelse. Det markeres både på billedet og lyden og bruges under redigeringen til at finde synkronismen i optagelsen.

Man kan i dag få kameraer, der også optager lyd, men problemet opstår i redigeringsfasen, idet lyden er forskudt 18 billeder i forhold til bille-

Storyboard-eksemplet er fra TV-teatrets opførelse af »Dr. Knock«. Det er gengivet fra bogen »TV-scenografi« af Jørn Mattiassen.

det, hvilket vanskeliggør klipningen af filmen. Jeg vil anbefale, at man, inden man går i gang med et filmprojekt, selvfølgelig læser de instruktionsbeskrivelser, der følger med udstyret, men også læser bøger om smalfilm. Vær kritisk, for bøgerne forsøger tit at efterligne såkaldt professionelle produktionsmetoder, med alle faldgruberne af eksisterende medieopfattelser. For det meste står der noget om optageteknik, som man kan have glæde af, og som kan sikre, at man kommer hjem med acceptable billeder og lyd første gang.

Under alle omstændigheder skal man starte med at optage et par ruller film for at prøve, hvordan det er at holde et kamera i hånden; og man skal prøve alle kameraets forskellige funktioner. De penge, det koster, er hurtigt tjent ind i den anden ende.

Dårlig planlægning koster også megen tid ved klippebordet.

Mange ærgrelser kunne være undgået ved større omtanke i manuskriptfasen og under optagelserne.

Husk at baggrunden for gode film - og hermed mener jeg film, der bedst muligt kommunikerer »budskabet« - er et grundigt arbejde med stoffet og en stor viden om sit apparats muligheder og begrænsninger.

